

OSINZGANA

REVISTA LITERARA ILUSTRATA... REDACTOR SEBASTIAN BORNEMISA.

ANUL III.

ORĂȘTIE, 23 Februarie n. 1913.

Nr. 8.

MORMÂNTUL EROULUI

AL. CIURA

Anglia, și alături de ea omenirea întreagă, îmbracă doliu la vestea despre catastrofa căpitanului Francisc Robert Scott, și a tovarășilor săi, cari și-au aflat sfârșitul pe câmpiile cu zăpadă eternă ale polului sud, după ce au implântat steagul englez la punctul ireductibil, alături de acela alui Amundsen.

E un triumf desăvârșit al sufletului omenesc veșnic setos de știință, o biruință a voinții de fer a eroului, ce nu se pleacă nici în fața celor mai mari primejdii, și moare lângă carnetul, unde și-a scris observările, până în clipa din urmă, când moartea i-a zmulș creionul din mână.

Dar calea ce duce la biruințele progresului omenesc e plină de victime, întocmai ca și câmpul de luptă, unde rămân atâtea mii și mii de morți și răniți, ca biruitorii, să treacă apoi, peste trupurile lor, la izbândă.

Mulți din ei — cei mai mulți chiar — se prăbușesc înainte de a atinge ținta măreață pentru care se războesc, dar sunt totuși unii, cari au fericirea de a-și vedea visul cu ochii, înainte de a-i închide pentru totdeauna.

Căpitanul Scott e printre aceștia.

Alături de Amundsen, cu care i s-a încrucișat drumul spre aceeași țintă neatinsă încă de picior omenesc, a atins și el polul sud și a implântat stindardul țării sale, la locul de onoare.

Își împlinise misiunea acum; dusese la îndeplinire una dintre cele mai mărețe întreprinderi ale geniului și cutezanței umane și se putea întoarce acum liniștit spre casă, ca un om, căruia i s-a izbândit cel mai frumos vis.

* * *

Taina eră acum desvălită; omul ajunsese stăpân și pe singurul punct, ce mai rămăsese până acum învăluit în regiunile glaciale pline de mister.

Dar Firea, geloasă de tainele, ce le ascundeă până acum cu atâta grijă, n-a putut să ierte îndrăz-

neșului. Acum, că omul reușise a-i zmulge și această taină, a deslănțuit asupra biruitorului uraganul mâniei sale cutropitoare.

Cei câțiva biruitori ai științei erau în drumul spre casă, când s-a pornit din urma lor urgia Firii, acoperindu-i cu troiene de zăpadă, lăsându-i fără hrană și fără adăpost în mijlocul pustietății fără margini. Și ei înotau tot mai slăbiți prin troiene, până ce au văzut, că nu mai e chip să răzbată. Rând pe rând se prăvăleau în zăpadă, până au rămas doi-trei numai, cu un pumn de ceai și cu câteva blăni zdrențuite, ce nu-i mai puteau ocroși acum.

Moartea, moartea mântuitoare se apropiă, să le închidă ochii împăingeniți.

Cei doi tovarăși s-au ghemuit în sacii lor blănuși cu piele de focă și au adormit. Iar conducătorul a scris până în clipa din urmă, notându-și observațiile științifice și aducându-și aminte, să spună chiar la urmă: „Noi murim, dar am realizat ținta pentru care am plecat. Țara va ști să se îngrijască de cei ce rămân în urma noastră, fără adăpost“...

S-a gândit atunci la nevastă și la copilașul, ce se jucă în vremea aceea acasă, în căldura mângăitoare a căminului.

Și a murit apoi, lângă carnet, cu creionul în mână.

* * *

Va fi o mare senzație pentru lumea științifică acest carnet, ce cuprinde observațiile neprețuite din regiunea polară. Dar carnetul totuși nu va fi complet. Lipsesc câteva pagini, cele din urmă: viziunile omului ce moare de frig. E un martiraj acesta, ce nu se poate cuprinde în toată întinderea lui maiestooasă, nici după ce ai cetit pe Nansen sau pe Amundsen.

După ce sudoarea dela încheieturi a înghețat sub blănuri și și-a rănit trupul cu atâtea ace ascuțite, după-ce ai început să sângerezi în tot trupul — sub groaznicul flagel al scorbut-ului — și dinții prind a și se mișcă în gură ca niște mărgele, când nu mai ai poftă de mâncare, când nici nu mai ai ce să mănânci, dela o vreme te cuprinde o moleșală, ce te ia în brațe și te leagă cu mângăieri de ființă iubită...

Frigul îngrozitor de 80° C. sub zero, se îmblân-

zește ca prin farmec; cercuri roșii-gălbui își amăgesc ochii și buzele și se contractează într'un suprem surâs de plăcere. E cald acum, e bine. Trupul își cheltuește cea din urmă provizie de căldură înmăgăzinată în organism; moartea se apropie ușoară și cu grije, ca pentru a răsplăți chinurile, ce i-au premers.

Și eroul doarme, în tăcerea pustietății fără margini, din care se desprinde un cântec mulcom, pe care urechile muritorilor nu îl pot prinde decât în clipe deosebit de fericite.

Așa a murit eroul Scott și tovarășii lui de mărire și de suferințe și abia după luni îndelungate au fost găsiți de expediția de salvare, ce plecase în urmă-le. Gerul, ce îi doborâse, și-a reparat și el greșala, păstrându-le trupurile așa cum erau în vieață: îi recunoșteai la cea dintâi privire...

Au înfășurat cadavrele, în pânza ce purtă colorile țării, și le-au îngropat acolo, în mijlocul zăpezii eterne, la locul biruinții și al morții glorioase.

Au ridicat apoi o cruce mare de lemn deasupra mormântului, în care au cioplit cu litere mari: *In memoriam*, și au scris apoi numele eroilor.

* * *

Dacă nu ai răsfoit încă, cetitorule, călătoria lui Nansen — o afli și în românește — sau aceea, mai recentă, a lui Amundsen, nu uită, când te abaiți pe la o librărie, să ți-o procuri.

Vei ceți acolo pagini înălțătoare despre luptele și suferințele uriașe ale eroilor, cari și-au pus de gând să răzbească până la „marginea pământului“; vei vedea cum s-au hrănit cu conserve, cum au dormit în coliba de zăpadă, cum au simțit șuerând deasupra-le coasa morții, în atâtea rânduri. Și ei mergeau înainte, fără să le pese, notându-și impresiile, scrutând cu aparatele lor, pe cari le înghețau degetele...

E o sforțare uriașă, în care au murit și s-au prăpădit atâtea vieți de seamă — încercarea dintâi datează din 1594 — au murit de foame și de ger, nutrindu-se cu mușchi și făină din oase de tarand, până au ajuns să-și mănânce ghetetele și blanele pe cari le făiau fășii...

Vei ceți aceste pagini, dragă cetitorule, cu ochii înlăcrimați — și vei simți deodată, cum o căldură mare și se desprinde dela inimă, în convingerea, că în lumea noastră materialistă mai sunt *totuș* suflete de eroi, cari își jertfesc vieța pentru o țintă ideală, ridicându-ne și pe noi, în alte sfere, mult mai înalte și mult mai curate, ca acele în cari se târăie bietele noastre preocupării mărunte și josnice!...

Rugăm pe onorații noștri abonați, cari nu și-au reînnoit încă abonamentul pe anul curent, să binevoiască a-l reînnoi, ca să nu fim nevoiți a le sistă trimiterea revistei.

Miresme

*De mult dormiai la sinul amurgului... și-acum
Când coborî molatec amurgul pe fereste,
M-am pomenit cu tine iubirea mea, — poveste
Din vremuri înopate de praful de pe drum...*

*Cum vântul câte-odată când stau pe gânduri dus
Mi-aduce 'n miez de noapte fărâma de cântare
De-mi umple casa 'ntreagă de binecuvântare,
Așa mi-aduci poveste miresme din apus...*

*Te simt cum dormi la sinul amurgului, visând...
M-aș închină... ți-aș spune sfios o rugăciune,
Ori ți-aș cânta cântarea din vremurile bune
Cu toată poezia iubirei făr' de rând.*

*Dar teamă mi-e poveste, că te-aș trezi din somn
Și glasul meu de astăzi trudit, are să-ți pară
Ca vântul ce s-alungă adesea cătră sară
Printr'un palat ce doarme pustiu și fără domn!*

*Amurgule păstrează-o în leagănul de vise...
Și 'n fiecare seară când e pe-aici să treci
Să intri! Bietu-mi suflet de-acum în veci de veci
Va ține pentru tine ferestrele daschise...*

Z. BĂRSAN

CAUȚIUNEA

ANATOLE FRANCE

Dintre toți negustorii din Veneția, Fabio Mutinelli eră cel mai exact întru împlinirea cuvântului dat. El se arătă darnic și strălucit în toate împrejurările și mai ales față de dame și de preoți. Eleganta probitate a moravurilor sale eră vestită în întreaga republică, și la San Zanipolo se putea admiră un altar de aur pe care îl oferise sfintei Chaterina, de dragul caterinei Manini, nevasta senatorului Alesso Cornaro. Cum eră foarte bogat, aveă mulți amici, în cinstca cărora da banchete și pe care îi ajută cu banii săi. Dar încercă pierderi mari în războiul împotriva Genovezilor și în tulburările din Neapole. Se mai întâmplă, că treizeci de vase ale lui să fie prinse de Uscoci, apoi înecate în mare. Popa pe care-l împrumutase cu sume mari de bani, refuză să i le înapoieze. Așa că, magnificul Fabio fu despuiat în scurtă vreme de toate bogățiile lui. După ce-și vândù palatul și argintăria pentru a-și plăti datoriile, se pomeni lipsit de orice. Dar isteț, curagios, foarte priceput în negoț și în floare vrâstei cum eră, el nu se gândeă decât la reînvierea afacerilor lui. După multe socoteli, el prețui că aveă nevoie de cinci sute de ducați pentru a se imbarcă pe mare și a încercă întreprinderi noi cărora le prevedea un succes fericit și sigur.

El ceru seniorului Alesso Bontura, care era cel mai bogat cetățean al republicei, să binevoiască a-i împrumută aceste cinci sute de ducăți. Dar bunul senior fiind de părere că, dacă prin îndrăzneală poți dobândi averi mari, le poți păstra numai prin prudență, refuză să expună o sumă așa de mare primejdiei mării și a sortii. Fabio se adresa după aceea seniorului Andrea Morosini, pe care-l obligase odinioară în toate chipurile.

— Mult iubite Fabio, îi răspunse Andrea, altora decât ție le-aș împrumută bucuros acești bani. N'am nici o dragoste pentru monedele de aur și mă conformez în această privință satiricului Horațiu. Dar prietenia ta mi-e scumpă, Fabio Mutinelli, și împrumutându-te cu bani aș riscă s'o pierd. Căci de cele mai multeori, legăturile inimei se potrivesc rău între debitor și creditor. Am văzut multe pilde din acestea.

După aceste cuvinte, seniorul Andrea se prefăcu că voiește să-l îmbrățișeze cu iubire pe negustor, și îi închise ușa în nas.

A doua zi Fabio îi cercetă pe bancherii lombarzi și florentini. Dar nici unul nu consimți a-l împrumută nici cu douăzeci de ducăți fără cautiune. El alergă toată ziua din contuar în contuar. Pretutindeni îi se răspunde:

— Senior Fabio, te cunoaștem drept negustorul cel mai cinstit din oraș, și numai cu multă părere îți refuzăm ceea ce ne ceri. Dar bunul mers al afacerilor ne cere să ne purtăm astfel.

Seara, cum se întorcea trist la locuința sa, curtizana Zanetta, care se scaldă tocmai în canal, se anină de gondolă și-l privi pe Fabio cu amar. Pe vremea când era bogat, o invitase într'o seară la palatul său și o tratase cu bunăvoință, căci era de o fire răzătoare și grațioasă.

— Dulcele meu senior Fabio, îi zise ea, îți cunosc nenorocirile; tot orașul vorbește de ele. Ascultă-mă: nu sunt bogată, dar am câteva giuvaere într'un fund de cofretă. Dacă vrei să le primești, gentilule Fabio, dela serva ta, îmi voi închipui că Domnul și Sfânta Fecioară mă iubesc.

Și adevărul era că, în frăgezimea vrăstei ei și la sfârșitul floarei frumșetii ei, Zanetta era săracă. Fabio îi răspunse:

— Grațioasă Zanetto, este mai multă nobleță în căscioara unde locuești, decât în toate palatele din Veneția.

Timp de încă trei zile Fabio vizită băncile și zarațiile fără ca cineva să fi consimțit a-l împrumută cu bani. Și peste tot primea răspunsuri rele și auzea discursuri cari se resumau cam în aceasta:

— Ai fost foarte nesocotit când ți-ai vândut argintăria, pentru a-ți plăti datoriile. Un om plin de datorii găsește mult mai ușor bani cu împrumut ca cineva lipsit de mobile și de argintării.

A cincia zi, el înaintă, de desperat ce era, până la Corte delle Galli, care se mai numea și Ghetto și care era cartierul ovreesc. — Cine știe, își spunea el,

dacă nu voi obține dela un nebotezat, ce îmi refuză creștinii?

Înaintă deci între străzile San Geremia și San Girolamo, pe un canal strimt și puturos a cărui intrare era în fiecare seară oprită cu lanțuri, după ordinul Senatului. Și în neștiința în care se află cărui cămătar să se adreseze mai întâi, își aduse aminte de a fi auzit vorbindu-se de un israelit cu numele de Eliezar, fiul lui Eliezar Maimonide, pe care lumea îl ținea de foarte bogat și cu un spirit de o subtilitate minunată. Așa, dar informându-se de casa ovreului Eliezar, el își opri gondola în fața ei. Se vedeă pe ușă imaginea unui candelabru cu șapte ramuri, pe care nebotezatul făcuse să-l sculpteze ca pe un semn de speranță, în vederea zilelor făgăduite, când Templul va renaște din cenușa sa.

Negustorul intră într'o sală luminată de o lampă de aramă ale cărei douăsprezece fitele fumegau. Ovreiul Eliezar ședeă în fața cântarelor lui. Ferestrele casei sale erau zidite, fiindcă era un necredincios.

Fabio Mutinelli îi vorbi în felul de mai jos:

— Eliezar, te-am tratat de mai multe ori de căne și de păgân renegat. Mi s'a mai întâmplat când eram mai tânăr și în toată violența vrăstei mele, să împrășc cu petre și cu noroi în oamenii cari treceau dealungul Canalului și cari purtau un petec galben căzut pe umăr, așa că te-am lovit poate vreodată și pe tine sau pe unul din ai tăi. Îți spun aceasta nu pentru a te insulta, ci din cinste, în clipa când vin la tine cu gândul să-ți cer un mare serviciu.

Ovreiul ridică înspre tavan brațul său uscat și noduros ca o cracă de viță.

— Fabio Mutinelli, Tatăl care este în cer ne va judeca pe unul și pe celălalt. Ce serviciu vii să-mi ceri?

— Să mă împrumuți cu cinci sute de ducăți pentru un an de zile.

— Nu împrumută nimeni fără cautiune. Ai aflat desigur aceasta dela ai tăi?

— Trebuie să ști, Eliezar, că nu mi-a rămas nici un ban, nici o ciașcă de aur, nici o cupă de argint. Nu mi-a rămas nici un amic. Cu toții au refuzat să-mi facă serviciul pe care ți-l cer. N'am în lume decât cinstea-mi de negustor și credința mea de creștin. Îți ofer drept cautiune pe Sfânta Fecioară și pe divinul ei fiu.

La acest răspuns, ovreii, închinându-și capul ca unul ce meditează și se gândește, își netezi câteva secunde barba sa albă și lungă. Apoi:

— Fabio Mutinelli, du-mă cătră cautiunea ta. Căci obiceiul e, ca cel care împrumută să fie pus în prezența cautiunii care i se oferă.

— Ești în dreptul tău, răspunse negustorul. Scoală-te și vino.

Și îl duse pe Eliezar la biserica dell'Orto, lângă locul numit câmpia Maurilor. Acolo, arătând înspre Madona care, în picioare pe altar, cu fruntea încinsă cu o coroană de pietre nestimate, cu umerii acoperiți cu o manta brodată cu aur, — îl ținea în brațe pe copilul Isus împodobit ca și maică-sa, negustorul zise ovreii:

— Iată cautiunea mea.

Instantaneu dela îngropăciunea arhiducelui Rainer: Cortejul funebral ajungând la cripta Capuținerilor.

După ce privi rând pe rând cu un ochiu subtil, pe negustorul creștin, pe Madona și pe Copil, Eliezar închină capul și răspunse că primește cauțiunea. Îl duse pe Fabio în casa sa și îi numără cinci sute de ducați bine cântăriți.

— Sunt ai tăi timp de un an de zile. Dacă la anul viitor în vremea asta nu-mi vei fi înapoiat suma cu dobânzile fixate de legea Veneției și de obiceiul lombarzilor, închipuește-ți și tu Fabio Mutinelli, ce idee îmi voi face despre negustorul creștin și cauțiunea sa.

Fabio își cumpără fără zăbavă, năvile și le încarcă cu sare și cu diferite alte mărfuri pe cari le vându în orașele de pe Adriatica, cu câștig mare. Apoi, cu o nouă încărcătură el dete fuga la Constantinople unde cumpără covoare, parfumuri, pene de păun, fildeș și abanos, pe cari slujbașii săi le deteră pe coasta Dalmației în schimbul lemnelor de construcție cari îi erau cumpărate mai dinainte de Venețieni. Cu mijlocul acesta, el înzecî în șase luni suma pe care o primise.

Dar într'o zi, pe când petrecea într'o barcă pe Bosfor cu niște grecoaice, îndepărtându-se prea mult de țărm, fu prins de pirați și dus captiv în Egypt. Din fericire aurul și marfa lui erau în loc sigur. Pirații îl vândură unui senior Serazin, care încercându-i picioarele cu lanțuri, îl trimise să cultive grâul care crește foarte frumos în această regiune. Fabio oferî stăpânului său o mare sumă de bani pentru a-i redă libertatea dar fiica seniorului Serazin care-l iubea și voia să se facă iubită de dânsul, îl convinse pe tatăl ei, ca să nu-i

deă drumul cu nici un preț. Neașteptându-și de acum mântuirea decât dela ei însuș, Fabio își pili fiarele cu uneltele care i se dăduseră pentru munca câmpului, fugi, ajunse la Nil și se aruncă într'o barcă. El înaintă astfel până la mare, care eră aproape, rătăci pe întinsul ei mai multe zile și, tocmai când eră să moară de foame și de sete, fu cules de o navă spaniolă care se îndreptă spre Genua. Dar, după opt zile de navigațiune, nava acaasta fu surprinsă de o furtună, care o aruncă pe coasta Dalmației. Întreg echipagiul se înecă, și Fabio, acățat de un coteț de găini, ajunse cu mare greutate pe țărm. Acolo căzî în nesimțire și fu ajutat de o văduvă frumoasă, numită Loreta, care locuia nu departe de mal. Dama această îl transportă în locuința ei, îl culcă în propria ei odae, îl veghiă, îi dădu toate îngrijirile.

Când își reveni în fire, el simți un parfum de mirt și de trandafiri și văzî dela fereastra sa o grădină care se scoboră până la mare. Doamna Loreta în picioare, la căpătâiul său, luă o vioară și cântă din ea cu dulceață.

Fabio, în recunoștința și încântarea sa, îi sărută mâinile de o mie de ori. Îi mulțumi și îi dete să înțeleagă, că eră mai puțin fericit de a-și fi redobândit viața decât de a o datoră unei persoane așa de frumoasă.

Se sculă și merse să se plimbe cu ea prin grădină și, așezându-se la umbra unui boschet, el o atrase pe tânăra văduvă la peptul său, arătându-și recunoștința prin mii de mângăeri.

El o găsi foarte mișcată de mărturiile lui și petrecu lângă dânsa mai multe ceasuri fermecătoare; după aceea deveni deodată neliniștit și o întrebă pe gazda lui în ce lună și în ce zi erau.

Și când i se răspunse, el începuse să geamă și să plângă, gândindu-se că mai lipseau numai douăzeci și patru de ore, ca să se îplinească anul din ziua când primise cele cincisute de ducați dela ovreiu Eliezar. Ideia de a nu-și ține cuvântul și de a-și expune cauțiunea la muștrările nebotezatului, îi era insuportabilă. Doamna Lareta întrebându-l de pricina desperării lui, el i-o mărturisi. Și cum era foarte credincioasă și foarte iubitoare față de Maica Domnului, ea se mâhni împreună cu dânsul. Greutatea nu era de a găsi cele cincisute de ducați. În orașul acela se află un bancher care păstră la șase luni o astfel de sumă la dispoziția lui Fabio. Dar a merge de pe coasta Dalmației până la Veneția în douăzeci și patru de ciasuri pe o mare înfuriată și bătută de vânturi potrivnice, nu era cu putință.

— Să facem mai întâi rost de bani, zise Fabio.

Și după ce un servitor al gazdei lui îi aduse suma, nobilul negustor spuse să i se aducă o barcă aproape de țarm; puse întrânsa sacii cu ducați, apoi merse de luă din oratoriul doamnei Lareta un chip al Fecioarei cu copilul Isus, sculptat în lemn de cedru, și foarte venerabil. Îl puse în nacelă, lângă cârmă, și îi zise:

— Doamnă, ești cauțiunea mea. Trebuie ca ovreiu Eliezar să fie plătit pe ziua de mâine. E vorba de cinstea mea și de a ta, Doamnă, și de bunul renume al Fiului tău. Ceea ce un păcătos de muritor ca mine nu poate să facă, desigur că-l vei săvârși tu, curată stea a mării, tu al cărei sân a hrănit pe acela care a călcat pe valuri. Du acești bani ovreiuului Eliezar, în Ghetto din Veneția, ca nu cumva să zică nebotezații că ești o cauțiune rea.

Și, împingând barca pe valuri, își scoase pălăria și rosti cu blândețe:

— Adio, Doamnă!

Barca înaintă în marea largă. Timp îndelungat, negustorul și văduva o urmăriră cu ochii. Se făcuseră noapte; o dâră de lumină scânteie pe marea liniștită.

Iar a doua zi, când Eliezar deschise ușa casei sale, el văzu în îngustul canal din Ghetto o barcă încărcată cu saci și locuită de o mică figură de lemn

Cavalerie sârbească printre munții din Albania.

negru, care strălucește sub razele zorilor de zi. Barca se opri în fața casei pe care era sculptat candelabru cu șapte ramuri. Ovreiu o recunoscă pe Fecioara Maria cu copilul Isus, cauțiunea negustorului creștin.

Trad. de Adrian Corbul

Amăgire

*Din alte lumi venise, în zi de primăvară,
Copil cu ochii umezi, duioasa mea iubire,
Și-atâtea visuri nouă la viață mă chemară,
Împrumutându-mi versul zefirilor de sară,
Dar mi-ai eșit în cale, deșartă amăgire!*

*Spre înălțimi curate îmi îndreptasem zborul,
Văzduhul mi-eră prea strâmt în largă mea rotire,
Sus, sus, unde lumina își începuse izvoiu,
Un zeu ce rostul firii îl calcă cu piciorul,
Eram un zeu. Și 'n cale-mi eșit-ai, amăgire!*

*Mi-am căutat atuncea odihna mea în mine,
Înfiripând în taină a dorului urzire,
Și se 'mpleteau în cântec blesteme și suspine
Și ruga îndreptată icoanelor streine, —
Dar te-am găsit în suflet, deșartă amăgire.*

*Cum ne simțim noi singuri și nu vrem a 'nțelege
Că numai tu ești doamnă pe 'ntreaga noastră fire,
Că totul e prin tine menit să se deslege,
Că 'n tine-i întrupată eternu firei lege. —
Rămâi, rămâi cu mine, tu, scumpă amăgire!*

I. U. SORICU

PLEIADELE

GĂINUȘA — CLOȘCA CU PUI

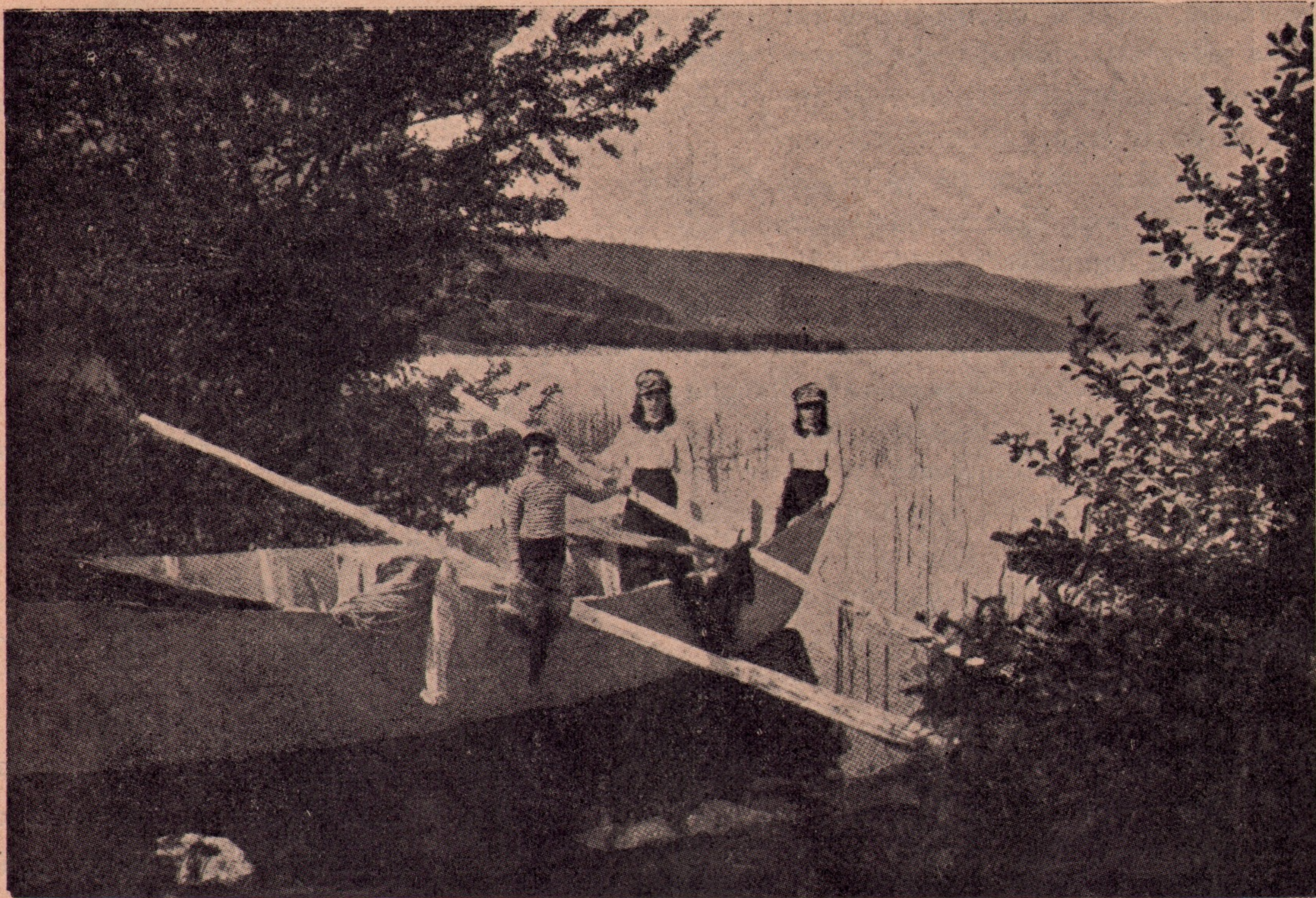
Iată o grupă vestită de stele, cunoscută din timpurile cele mai vechi și aflătoare în zodia Taurului.

De mii de ani, preoții din Orient și Occident, dela miază noapte și miazăzi, din Iaponia la Iberia și din Scandinavia la Africa, le-au cântat și invocat.

Numele stelelor principale din Pleiade.

Copiii familiei regale italiene: principele de coroană Humbert cu principesele Iolanda și Mafalda, pe lacul Bracciano în Campagna.

Chinezii, Caldeenii, Egiptenii le-au remarcat, numit și observat cu mii de ani înainte de Cristos. Iov le citează (cap XXXVIII, 31) în secolul al șeptesprezecelea, Homer și Hesiod în al nouălea a. Chr. Eudoxus, Eratosten și Anaximandin le combinău în o constelație separată de a Taurului. Aratus, un interpret al lui Eudoxus, le dă și numirile: „Electra, Alcione, Celaeno, Taygeta, Sterope, Merope și Maia. Aceste sunt ficele lui Atlas, în număr de șapte, dar nu vedem decât șase. Totuș nici a șaptea nu poate fi perdută, căci nici o stea nu se perde“.

Ovid ne spune în cartea IV. din *Fasti* că numărăm șapte Pleiade, dar de regulă nu vedem decât șase. „Dacă a șaptea este ascunsă, aceasta e numai fiindcă șase au primit sărutările zeilor. Merope, a șaptea, s-a măritat după Sisif, un simplu muritor. Ea roșește și se ascunde de rușine. Ori, poate, Electra nu se vede, care nu fu în stare să privească la arderea Troiei, ci își duse mâinile la ochi“.

Lăsând la o parte explicațiile mitologice, fapt e, că pe timpul lui Aratus și Ovid se vedeau numai șase Pleiade, dar legenda ori tradiția amintea de șapte.

Cum se văd astăzi?

Eu nu pot distinge nici una cu ochii liberi, semn că mi-a slăbită vederea. Ochii normali deosebesc 6, ca strămoșii noștri romani. Ochii ageri zăresc 10, iar în condiții extraordinare 12. Cu binoclu se văd vreo 40. Cu un ochian de 50^{mm} în obiectiv, eu văd aproape toate stelele înregistrate pe Harta lui Wolf din 1874.

Iată o mică hartă, arătând constelația prin un bun binoclu de teatru, instrument la îndemâna multor intelectuali:

Pleiadele privite în meridian, prin un binoclu de teatru.

După cum le văd eu — în Ianuarie 1913 — cea mai strălucitoare este Alciona. Urmează Electra, Maia, Atlas, Merope, Taigeta. În fine vin Pleiona, Celena și Asterope.

Nu totdeauna a fost ordinea aceasta de strălucire.

Celebra grupă ne stăpânește nopțile întregi în lunile Octombrie, Noiembrie și Decembrie. Apoi serile în Gerar, Faur și Marte. În April o ajung razele amurgului de sară. În Maiu o ajunge Soarele. (Conjuncțiunea în 18 Maiu). Pe la solstițiul de vară, ochii ageri o zăresc dimineața, în zorile zilei. De aci încolo, rămâne din ce în ce mai vizibilă. Astfel, pe la mijlocul lunilor:

Iulie, răsare	4 ore înainte de Soare,
August, „	6 „ „ „ „
Septem., „	8 „ „ „ „
Octobre, „	10 „ „ „ „

adecă, pe la orele 8 sara.

Răsărirea ei înainte de miezul nopții, cum ar fi pe la finea lui August, ori începutul lui Septembrie, anunță sfârșitul căldurilor estivale.

Iată pentru ce Pleiadele regulau calendarul celor vechi, atât în Azia, cât și în Egipt și în Grecia.

Hartele Pleiadelor.

Cea mai veche dintre hartele corecte ale Pleia-

delor ne-a dat-o Moestlin, magistrul lui Kepler, în 24 Decembre 1579.

În 1603, Bayer publică în *Atlas-ul* său un desen al Pleiadelor, care corăspunde la ceea ce vedem noi astăzi.

În 1610, Galilei desemnă o hartă a Pleiadelor, cum aceste se vedeau prin ochianul său. Harta cuprinde 36 stele și e publicată în *Nuntius sidereus* sau *Curierul ceriului*.

În *Astronomia reformată* (1665) călugărul jesuit Riccioli fixează definitiv numirile date Pleiadelor.

În 1690, Flamstead dela observatorul din Greenwich, desenează o hartă cu treisprezece Pleiade.

Urmează câteva harte, executate la observatorul din Paris și anume:

în 1693, Lahire desenează grupa, în vederea unei treceri a Lunei, pe dinaintea ei; în 1708, Cassini; în 1746, Le Monnier; în 1779, Jaurat; în 1795, Lalande.

Alte harte mai avem dela: Mayer, 1756, Piazzzi, 1800, Bessel, 1839, Argelander, 1840, Heis, 1860, Engelmann, 1870, și îndeosebi Wolf, 1874, cu care întimpinăm cartografia fotografică a grupei.

Numărul stelelor observate în Pleiade:

Ochii normali deosebesc	6
Ochii ageri	10
Vederea extraordinară	13
Prima observație telescopică (Galilei 1610)	36
Harta lui La Hire (1693)	64
„ „ Jaurat (1779)	103
„ „ Wolf (1874)	625
Prin expuneri fotografice	mii.

Nebuloasele.

Pleiadele sunt învăluite într'o nebulositate vagă, descoperită de Tempel în 1859 și descrisă minuțios

de Goldschmidt în 1863. Partea australă începe la Merope și se respiră spre sud-vest în formă de evantaiu. Partea boreală se află dela Alciona spre nord-ost, aproape simetric cu evantaliul Meropei. Nebulositatea e variabilă și a oferit multe aspecte diferiților observatori.

Pe o fotografie prinsă la observatorul din Paris în 1887 de către frații Henry, se remarcă multe altele.

Fotografii deosebit de bune a luat și Ritchey cu marele reflector de 70 cm. al observatorului Yerkes din America-de-nord.

Pe fotografii de expoziția scurtă, din negura Meropei nu se vede decât o singură fibră scurtă dar strălucitoare, emanând ca o săgeată din poziția stelei.

Interesul deșteptat de grupa Pleiadelor cu negurele ei curioase, se mărește prin cercetările lui Barnard și Wolf, cari au constatat că grupa aceasta e încunjurată până la distanțe enorme (mai multe grade pătrate) de masse neguroase subțiri de construcție complicată. Aceste neguri externe sunt așa de diafane, încât abia se imprimă pe plăcile fotografice, după expuneri îndelungate, ba și atunci așa de slab încât reproducerea lor pe hârtie e imposibilă. Profesorul Wolf (din Heidelberg) le-a copiat în desen, după diferite plăci. Un alt desen, cu mai puține detalii, a făcut Calvert, după plăci fotografice Barnard (dela observatorul Lick), desen care în lineamentele generale cadrează cu al lui Wolf.

Părerea generală este, că grupa Pleiadelor formează un sistem enorm de nebuloase subțiri, în mijlocul căruia se află grupa de stele, din cari unele sunt înfășurate, la rândul lor, în neguri mai dese. În-

Cortul de războiu al sultanului, pe care l-a dăruit Turcilor tineri în semn de simpatie. Sultanul tocmai iese din cort urmat de noul vizir: pașa Mahmed Sefket.

treg sistemul e suspendat în lăuntrul *Căii lactee*, la care aparține și sistemul nostru solar.

De altfel, stelele pleiadelor se află în primul stadiu al evoluției din nebuloase. Aparțin la tipul prim: al stelelor albe, celor mai ferbiți. Spectrul lor se caracterizează prin liniile heliului. Sunt sori noi.

GAVRIL TODICA

Simbol

*Cu valuri după valuri izbește 'n țărături marea,
Și sună ca un cântec de rugă mohorâtă
Suflări de vânt de toamnă, pustie și urâtă
Și stoluri vagi de paseri stropesc cu negru zarea.*

*Corăbii negre 'n largul de turbure-albastru —
Ca vise 'ntârziate ce 'ncet se șterg căite —
Plutesc spre golul sombru ce rînd pe rînd le 'nghite,
Iar sus c-o jale dulce veghiaz' al sării astru.*

*El singur pe pustiul înținderii de ape,
Fermecătoarea Venus, luceafăru 'nnoptării,
Ieșind întâi pe bolta cu plumb de nori a sării —
E ca o lumânare deasupra unei groape.*

* * *

*Așa-i și marea vieții, cu valuri și cu vânturi,
Cu vise poticnite ce pier întârziate...
Ca un luceafăr veșnic, rămâne dintre toate
Câte-o idee mare stăpână pe pământuri.*

MIHNEA OLMAZ

Tabără bulgară dinaintea Ciatalgei. În timpul din urmă Bulgarii au fost nevoiți să se retragă cu vreo 10 kilometri dinaintea întăriturilor dela Ciatalgea, neputând afirmative rezistă tunurilor turcești, cari împrășcau spre corturile lor droaie de gloanțe.

FLOAREA BETULIEI

ROMAN DIN EPOCA ASIRO-BABILONIANĂ

DE: STEFAN LĂZĂR.

TRAD. AUTORIZATĂ DE: ALEXANDRU CIURA

IX.

— 6 —

Sfatul nebunului.

Holofern isprăvise cu prânzul său prințiar și începuseră să se distreze în cortul lui, cu cei patru comandanți. Vagao se învărtește ca un prisnel, turnând vinul. Măscăriciul se ghemuise la picioarele lui Holofern.

Băuseră mulțor cu toții; cel mai gălăgios era Nabuzar. El vorbi întruna, pe urmă aduse vorba de atac:

— Eu voi răzbi cu pedestrima mea până în vârful Betuliei, dar atunci va fi vai și de pietri, așa o poftă de măcel mă arde...

— Ești laș — observă Bilbo, dându-se peste cap. — Nu uită, păpușe ce ești, că un erou nu măcelărește niciodată.

— Eu nu sunt erou? Eu, Nabuzar?

Și se înflăcăra cu totul. Ceialalți râdeau. Bilbo îi arătă o grimasă.

— Tu! Ești doar erou numai când e vorba de ospete și de chefuri...

— Taci — strigă Nabuzar, — căci altcum, te strivesc.

— De sigur — râse Bilbo, dându-se totuș la o parte. — Îmi vei crepă capul. Asta am mai auzit-o destuleori dela tine, dar chiar vieța mea dovedește, că nu ți-ai ținut vorba.

— Mi-o voi ține-o odată, ia seama, murmură el înfuriat.

— Ei, și ce mai lucru mare, să omori pe un om așa voinic, cum sunt eu... Dar dacă ești așa viteaz între viteji, scoală-te și pornește împotriva Betuliei, să vedem cât ți-e de puternic paloșul.

Ceialalți râdeau; Bilbo se întoarse spre ei:

— Ce râdeți? Thartan, Rabsaris, Sarezar — sunteți niște câni! Voi n'aveți voce să râdeți, decât în clipa, când Betulia nu vă mai rânjește în față... Acum luați-vă haine de jale, și...

— Ei, că viteaz mai ești! — strigă Holofern vesel, — încurând o să-ți predau ție comanda supremă.

— Aș fi și mai bun ca tine, pușlama ce ești... căci dacă eu aș fi fost capul oastei asiro-babiloniene, n'ar fi rămas piatră pe piatră din Betulia...

Se învărtia și săria întruna, oprindu-se apoi în fața lui Nabuzar.

— Când apare deasupra întăriturilor umbra lui Ieroboam sau a lui Salatiel, vestita oaste a pedestrimii o tullește la fugă ca un iepure, și nu se oprește până nu se refugiază în tabără, sub aripile mele... Iubiții mei domni, sunteți lași și proști...

— Adevărat! — râse Holofern.

Bilbo, imitând gestul lui Holofern, porunci să fie liniște, apoi zise:

Enver bey, conducătorul Turcilor tineri, cari au răsturnat guvernul turcesc mai deunăzi, ca să nu cedeze Bulgariei Adrianopolul. Enver bey e totodată și comandantul unei alese trupe de soldați, cu care a câștigat câteva învingeri asupra Bulgarilor.

— Sunt mai cuminte ca toată tabăra laolaltă, inclusive dansatoarele.

— Vai de mine! — zise Thartan.

Bilbo se îndreptă și spuse apoi, cu totul sarios:

— Voi stați ghemuiți la poala Dotainului și vă holbați întruna la cetatea asta ovreiască, încât vi s'au înțepenit gâtlejurile. Vorbiți întruna despre asalt, încât mi-e și silă să mai ascult și, vedeți, eu mă gândesc numai acum odată asupra lui și am și făurit un escelent plan de luptă!

— S'auzim! S'auzim! — strigară toți veseli. Bilbo urmă aproape întunecat:

— Câtă vreme întăriturile vor fi păzite de Iero-boam și Salatiel, cetățuia aceasta nu va fi a noastră, căci brațul lor împrăștie oastea de un milion alui Nabucodonozar.

Rabsaris adause:

— Iero-boam, și mai ales Salatiel.

— Zdraveni luptători, — aprobă și Thartan.

Nabuzar strâmbă din buze:

— A, — zise el — doi cloțani într'o scunzătură mică.

— Dar știu, că ți-ar plăcea să fii și tu ca Iero-boam — zise Bilbo ironic — dar...

Holofern zise:

— Cloțanul se scoate din gaură cu apă. Și, interesant, noi nu am vărsat apă și totuși iese la iveală, chiar pentru că nu are apă.

El aludă la conductul de apă, ce eră tăiat. Sarezzer zise:

— Să fie cu iertare, Holofern, dar pasul acesta nu ți-l aprob. Tu n'ai plecat din Babilon, ca să înfrângi popoarele prin sete, ci ca să le zdrobești cu puterea armelor...

Holofern îi aruncă o privire piezișă, întunecată.

— Adevărat, — zise Bilbo, și se dete peste cap. Fruntea lui Holofern se întunecă:

— Betulia trebuie să piară, întâi pentru că e o fortăreață puternică a Ovreimii, al doilea pentru că dacă aș renunța la cucerirea ei, celealalte neamuri încă ar lua pildă și ar zice: să ne împotrivim lui Holofern cât mai mult, căci el dacă vede, că nu ne predăm, ne lasă în pace și se duce pe-acî 'ncolo, cum a venit. Betulia e fortăreață de stânci, însăș natura o apără. Forța nu e de ajuns, ca să pui mâna pe ea. Va arăta deci Holofern, că se va împotrivi și naturii și nu va păți rușine, ca Sancherib.

— Cu toate acestea vei păți rușine, răspunse Bilbo, cu aer de proroc — O să vezi...

— Eu? — izbucni Holofern întunecat.

— Tu.

— Și pentru ce?

— Privește spre cer!

— Ei, ce vezi?

— Nimic.

— Dar nu vezi nourașul acela deasupra Chelmonului.

— Ba îl văd.

— Ei bine, eu cunosc țara asta, — zise Bilbo. — Norul acesta va aduce cu siguranță ploaie, înainte de ce soarele ar fi răsărit deasupra Dotainului.

— Ei și? — întrebă Nabuzar, golindu-și cupa până în fund.

— Vedeți-l, ce prost e! — strigă Bilbo. — Va plouă, înțelegi? Își vor aduna apă... Sau ce credeți, că n'o să mai plouă niciodată?

Holofern îngălbeni, fruntea i se umplu de sudoare. El întrebă înfuriat:

— Va plouă?!

— Da, da...

— Asta mai lipsiă! — murmură înfuriat.

— Pe cine ameninți? Ce va fi atunci, întrebă Bilbo, în bătaie de joc.

Holofern erupse:

— Ce va fi? Voi prinde cerul și-l voi sgâlțai, încât zeii vor cădea toți de acolo, cum cad roadele coapte ale pomilor.

Și scutură masa, încât cupele se răsturnară, apoi strigă răgușit:

— Cetatea va fi a mea, chiar de voi sta sub ea până va îmbătrâni Pământul, ca un moșneag de un milion de ani. V'o jur asta pe Istar și pe toți zeii.

Se întoarse apoi spre Bilbo:

— Vorbește, măi câne, căci altcum pun să-ți crape pielea cu bice. Ce rușine! Să vină nebunul, să ne dea povețe...

Izbi în masă, încât eră pe-acî s'o răstoarne. Comandanții îl priviau înspăimântați. Bilbo încă pierdă cheful de vorbă și voi să se strecoare afară.

— Oprește-te! Vorbește! Dar dacă spui prostii, îți spun pe toți zeii, că te leg de coada unui armăsar, să te târască în jurul taberei.

Respiră greu, se întinse în jeț, și își întoarse privirea aprinsă spre Bilbo. Acesta observă, că i se potolise furia. Zise deci cu o liniște infernală:

— Și ce va fi, dacă voi spune o vorbă înțeleaptă?

— Îți dau aur, cât vrei...

Bilbo tot nu îndrăzniă:

— Nu-mi trebuie aur, dar nici coada armăsarului.

Ascultă:

Își luă o atitudine îngâmfată și zise:

— Trebuie să punem mâna pe Ieroboam și pe

Salatiel...

Holofern injură și puse mâna pe sabie:

— Nu-ți bate joc, căci...

Bilbo sări la o parte și se strâmbă.

— Stăi puțin și nu te înfuriă. Așteaptă; sfârșitul e interesant...

Și-i răsese în față.

— Trebuie să punem mâna pe ei! E cam greu, Nabuzar, dar lucrul se poate face...

— Cum crezi? — întrebă Thartan.

— Să-i chemăm la duel, și dacă se scoboară din Betulia...

Holofern strigă cu ochii scânteietori de mânie:

— Dar ce sunt eu, ucigaș?

Bilbo îl privi mirat și zise apoi serios:

— Sunt și eu așa de mândru ca și tine. N'am înțeles așa. Îi chemăm la duel; dacă înving, se pot întoarce; dacă nu înving, rămân aici și mușcă țărâna...

Holofern se însenină:

— Ideea nu e rea, Bilbo! Dar să văd, domnii mei, cine are îndrăzneala, căci voi sunteți puterea armatei mele?

Bilbo răspunse:

— Cine să fie altul decât chiar Nabuzar, viteazul vitejilor? El spune doar mai nainte, că cei doi viteji ovrei sunt ca niște cloțani. Hahaha... Priviți-l, cum s'a posomorât! Ce-i, iubite, ți-e frică?

Ce ai zis? — întrebă Nabuzar. Ochii îi sticleau de beătură, tot sângele i se urcă în obraz.

— Am spus, că ți-e frică.

— Mie?

Se ridică înfuriat, cât p'aci să răstoarne masa.

— De cine mi-e frică?

— De Ieroboam și de Salatiel.

— Mie mi-e frică? Eu aș omori și pe dracul!

— Ia seama!

— Cel ce se ia la luptă cu mine, o pățește...

— Tu vei rămâne învins! — continuă Bilbo.

— Întâi îl strivesc pe Ieroboam, apoi pe Salatiel, apoi pe ceialalți, dar nu-mi pasă, de ar veni întreagă Betulia sub tăișul paloșului meu!

Vorbiă foarte încrezut, bătându-și pieptul. Eră țapăn, ca o statuie. Thartan întrebă încet:

— Mie ce-mi mai rămâne?

— Ție? Nimic. Dacă voi cădea eu, toată Betulia rămâne pentru tine, dar câtă vreme eu sunt cel mai de seamă...

— Cel mai de sea — mă?

Thartan îngălbeni și îl privi în față:

— Cu ce ești tu mai de seamă?

Se făcu tăcere. Bilbo privi la ei, cum se aprind.

Nabuzar își bătù pieptul:

— Sunt mai de seamă, ca minte, forță...

Bilbo zise:

— Numai lașul se laudă, ca să nu-i vedem scăderile...

Thartan se liniștise; zimbea rece:

— S'auzim vitejiile, cu cari mă întreci...

Nabuzar răspunse îngâmfat:

— Vitejiile? Nu-mi dă mâna, să mă mândresc.

Te întreb un singur lucru: cine a omorât pe uriașul cel grozav, în câmpiile aprinse ale Damascului?

Lui Holofern îi desplăcu cearta și întreveni:

— A fost o faptă vitejască, dar cred că și Thartan ar fi apărât cinstea oastei asiriene. Și dealtcum, omul viteaz nu obișnuște a se lauda singur...

— Nici un zeu nu e așa de îngâmfat ca acest flecar...

— Ține-ți gura, căci altfel...

— Ce va fi? — întrebă Thartan liniștit. — Crezi că mă înspăimânti, smintitule, cu îngâmfarea ta?

— Hah — strigă Nabuzar trăgându-și spada.

Bilbo se rostogolea de răs; Thartan se ridică și el.

— Măi câne gras ce ești, poate te ții mai mult și ca Holofern?

Rabsaris și Sarezzer îl prinseră pe Nabuzar, al cărui glas horcăia:

— Ia seama!

Thartan se înfuriă și el; eră o gălăgie asurzitoare. În clipa aceea se ridică Holofern poruncitor:

— Liniște!

Și se făcu tăcere.

Fiecare e așa cum este — zise mânios. — Priviți, acolo e Betulia; se va vedea cine e mai viteaz.

— Dar...

Holofern îl amuți cu un gest.

— Împăcați-vă!

Cei doi comandanți stau neclintit.

— Când nu voi mai avea lipsă de voi, veți aranja afacerea asta, cum se cuvine, acasă... Întindeți-vă mâna!

Ei nu se clintiră nici acum.

— Ce va să zică asta? Vă împotriviți?

— Stăpâne, steaua cea mai luminoasă a Ninivei, ofența...

Holofern îl întrerupse:

— Vă poruncesc, întindeți-vă mâna!

Cei doi comandanți își întinseră mâna, cu multă esitare și șezură. Holofern strigă:

— Vagao!

Acesta alergă într'un răsufu.

— Ce poruncești, stăpâne?

Holofern răsese:

— Măi, bestie leneșă, ce încătușezi mintea trează, toarnă în cupe, să bem pentru Bilbo.

Holofern ridică cupa de aur:

— Să trăiască acest nebun pârlit! Să trăiți și voi, domnilor... nu mai faceți prostii și închinați pentru prietinie:

Ciocniră cu toții. Bilbo se rostogoli în fața lui Holofern.

— Și tu ce ai face, dacă te-ar inzultă cineva? Holofern zimbă și zise respicat:

— Eu aș omorî pe ofensator.

Bilbo strigă acum, cu mâinile înfipite în șolduri:

— Atunci de ce nu îi lași pe acești doi nebuni, să se omoare? Tu zici că l'ai ucide...

Holofern zise îngâmfat:

— Eu pot să-l omor, căci nu există în lumea asta decât un *singur* Holofern, și pe acesta nu-l poate ofenză nimeni, fără să-și ia pedeapsa...

Se făcù tăcere; ochii lui Holofern scânteiau.

— Ei bine, eu te inzult, măi... nimenea!

El imită gestul și glasul lui Holofern, dar privind prin ușa cortului, strigă deodată:

— Auziți, gorniști!

Se întoarse spre Nabuzar:

— Suhor trece chiar acum, cu câțiva gorniști. Să sufle alarma, ca cei din Betulia să știe, că ai ceva de spus lui Salatiel...

— Întâi lui Ieroboam și pe urmă celorlalți... bâlbâi Nabuzar, muiat de beutură, apoi desmeticindu-se deodată strigă:

— Să vină doisprezece gorniști!

Un sclav negru alergă pe urma lui Suhor. Holofern și ceilalți comandanți zimbă, apoi ciocniră cupele:

— Trăiască Nabuzar!

Nabuzar își dete capul pe spate, își închise ochii, măgulit, că se închină în cinstea lui:

— Trăiască Nabuzar!

— Eroul... — întregi Holofern.

Sarezet încă se îmbetase, abia putù bâlbâi:

— Dar și Ieroboam e voinic odată... Voinic, zău...

— Dar îl omor. Serapis să-mi fie mărturie. Îl omor ca pe un câne...

— Da, da, îți credem, dar pe urmă să nu regreti, dacă te va birui el.

Sclavul se reîntoarse, anunțând, că Suhor sosește numai decât, cu cei doisprezece gorniști.

El salută:

— Fiți salutați cei mai viteji între viteji!

Holofern clătină din cap. Suhor se închină în fața lui Nabuzar.

— M'ai chemat, stăpâne...

— Da... te-am chemat... — zise îngâmfat. — Du-te cu gorniștii sub cetate, sună alarma, să o audă toți în Betulia. Toți, chiar și surzii.

— Înțeleg.

— Vestește-le apoi cu glas înalt, că Nabuzar vrea să se joace de a minge cu capul buclat alui Ieroboam, și că îl chiamă la duel... mâne dimineață, când soarele străluce pe vârful Chelmonului, îl aștept...

— Unde?

— Sub cetate — zise Nabuzar și adause: Strigă-i lui Ieroboam, să-și ia cuvenitul bun rămas dela Betulia, căci nu o mai vede...

Privi în jur, să observe efectul și adause apoi, pe un ton teatral:

— Mi se sfășie inima, când mă gândesc, că trebuie să răpun vieța unui viteaz... Dar înțelegeți cu toții, că moartea lui e foarte frumoasă, căci e un lucru destul de glorios, să mori de mâna lui Nabuzar...

Aruncă un pumn de aur goriniștilor și le făcù semn, să iasă. Ridică cupa și o goli până în fund, apoi începù să se plimbe, țapăn, ca și când ar fi înghițit o prăjină...

— urmează —

Prietinilor mei

La o zi mare

*Prietini, viața trece asemeni unei nave,
Fatalul vânt o mână spre-acelaș ultim port
În care, sub puterea singurătății grave,
Încremenește gestul și graiul este mort.*

*Prietini, duși de-acelaș avânt semeț cu toții,
Să ne 'nflorească răsul tremurător pe-obrazi,
Cântați voioși, prietini, cum cântă mateloții
Când marea e senină ca ziua cea de azi;*

*Când marea e senină ca clipa ce palpită,
Ca clipa care trece și n-o să mai revie,
Ca clipa ce se stinge topită 'n veșnicie:
Un flutur de zăpadă în apa nesfârșită.*

*Ne-apropiem, prietini, de țărm în mers molatic, —
Fugarnic e și unic norocul de-a trăi!
Și floarea tinereții și aerul vărativ
Ne 'mbată azi, dar poate, ca mâne n'or mai fi.*

*Ca mâne — cine știe — s'or ridică talazuri
Pe marea 'nvolburată de vijelia sorții,
Și-atunci, zdrobiți prin noapte de crudele năcazuri,
Vom suspină zadarnic, ajunși în portul morții!*

NICHIFOR CRAINIC

FLORI DE-O ZI

Impresii din București.

Când am ajuns la București mă întâmpină larma gării. Un vuet de glasuri, de strigăte stridente se auzeau de pe peron. Vânzători de jurnale cu glasul lor răgușit de strigăte anunțau publicul despre cutare eveniment mai însemnat al zilei. Trebuie să fii obișnuit cu glasul lor, ca să pricepi ce vreau să spună.

Abia se oprește trenul, când ușa dela compartiment se deschide brusc ca să facă loc hamalilor ce se înghesuiesc cu droaia. Un amestec de pasageri și hamali, o înghesuială de geamantane, pasajeri noi, ce stau nerăbdători de-a li se face loc, spre a-și continua drumul, toți îngrămădiți pe scara vagonului.

Ici-colo se aud țipetele ascuțite ale cutărei cucoane, ce-și caută bagajul.

Buimăcită de gălăgia neobișnuită, cu ochii obosiți de priveliștea ce mi se deschide deodată, urmăresc cu atenție, hamalul ce o ia razna, prin mulțime, fără să mai gândească și la stăpân.

Dela o vreme nu mai văd, nu mai aud nimic, ca printr'un vis mă amestec în mulțimea, ce grăbește spre ieșire.

Aici mă așteaptă hamalul, ce stă alături de birjă, așteptând bacșișul.

Când m-am văzut în trăsură respiram mai ușor. Aerul aspru ce mă izbea, mă făcuse să mă desmetecesc din buimăceala învălmășelii.

Începusem să-mi dau seamă că sunt în București, priveam perspectiva ce mi se desfășură de pe Calea Griviței.

Erau ceasurile nouă, seara. La primul pas mă izbiră lumina felinarelor, a vitrinelor, ce se aflau dealungul străzii. Văzduhul deasupra capitalei, ardea ca un incendiu înfricoșat.

Mii de lumini de prin caturi, vitrine, își trimiteau tremurarea ușoară, în limpezimea văzduhului.

Contrastele clădirilor mă uimira. Alături de arhitecturi pompoase,

stau sfioase casele vechi, cu ferestre roșii, de bătrânețea vremii.

Când am ajuns mai la centru, lumea furnică ca eșită din pământ. Mulțimea birjelor, automobilelor, ce se strecurau ca vântul pe lângă mine, mă făceau să tresar la fiecare pas. Sunetul argințiu al clopoțelilor dela săniile mici și înguste, țineau, ca un fel de muzică, mulțimei ce șerpuiă.

Pretutindenii miros de benzină și parfum, ce plutește ca o adiere fină pe Calea Victoriei.

De după ferestrele automobilelor ici-colo, se ivea câte-un căpșor de femeie, care se arăta o clipă, ca apoi să dispară în mulțime.

Eu cred, că aceste femei subtile și elegante, cu fața lor de marmoră, învelite în bogății de blănuri, ce se strecurau pe lângă noi ca niște vise, răspândind în urma lor mirosul îmbătător de parfumuri discrete, atunci când nu sunt pe stradă, sau în loge delateatru, trebuie să stea sub coperișe de sticlă, sau să lenevească în horbote de dantelă, ca fețele lor să-și păstreze acea paloare a frumseții, care nu permite mai mult sânge, decât un cvant anumit, cu care să poată trăi.

Mă gândeam ce departe stau de noi femeile acestea, cu eleganța și frumsețea lor rece. Un sentiment vag, neînțeles mă cuprindea; nu știu dacă era admirație sau ură...

Dela o vreme simții cum pleoapele mele, obosite de perspectiva miilor de impresii, se închid alene, auzeam numai murmurul și vâjăitul furnicarului de oameni.

Când am ajuns acasă; bucuria revederii cu ai mei, îmi ștearsă impresiile capitalei. Mă găseam într'un cuibușor cald și prietenos, dornică de odihna unui somn liniștit.

* * *

Se apropiau sărbătorile Crăciunului. Cu zile înainte mă pregăteam să mă lupt cu orice sentimentalism ce trebuia să mă stăpânească în seara de Crăciun.

Un fior rece mă cuprindea la gândul sărbătorilor de altădată, când împresurată de copilașii mei, așteptam sosirea îngerului. Acuma trebuia să trec și peste seara aceasta, ca peste oricare altă seară din săp-

tămână. Mi-am propus, că nu voi țineă nici o seamă de ea.

Se făcea o după amiază posomorâtă. Împrejurimile erau albe. Cuprinsul tot plutea într'o ceață surie, fără lumină și fără speranță.

Eră una dintre acele zile triste, când nu știi dacă e dimineață sau seară, și peste tot se lasă vâlul tristeții și al melancoliei.

Atrasă de timpul acesta, în care sufletul ți se pierde în căutarea zilelor cu soare, mă pomenii cutreerând străzile laterale ale Bucureștilor.

Alături de sora mea mai mică, cu pași înceti, fără a rosti o vorbă, mergeam cu privirea pierdută pe albeața orbitoare a zăpezii, ce învelea casele, dându-le un aspect somnoros și trist.

O tăcere de cimitir pretutindenii. Nouri grei, plumburii se strecurau alene, întunecând văzduhul.

Eram departe de zgomotul orașului, nu-mi conturbau firul gândirii nici tramvaele cu sunetul lor de metal, nici clopoțelele gureșe dela sănii.

Din când în când câte un automobil rătăcit, se stecură pe lângă noi, ca adierea unui vânt; nu știam nici unde merge, nici de unde vine.

Ferestrele dela case ne priveau cu răceala lor sticloasă, dar noi mergeam, ducând fiecare povara gândurilor. Nu-mi puteam închipui ca într'un oraș unde totul este febrilitate, să găsești atâta liniște. Cât am mers așa, nu știu, dar dela o vreme ne pomenirăm la un maidan deschis, unde zăpada era imaculată în sclipirea ei. Nici o suflare de om. Mi se părea că suntem cele din urmă ființe de pe pământ. Undeva în închipuirea depărtării, o biserică își arăta turnulețul, vestind conturul unui sătuleț. Aș fi mers încă mult, căci timpul era atât de asămuitor sufletului meu, dacă pustietatea nu ne-ar fi deșteptat din visările noastre.

Îmi veni în minte cartea dlui Henric Sthal: „Bucureștii ce se duc“, în care descrie așa de minunat părțile laterale ale Bucureștilor, pe cari atât de puțin le cunosc, nu numai oaspeții, ci chiar locuitorii din centru.

* * *

Ajunsă în oraș, placatele vesteau pretutindenii, cu litere mari „Ham-

let". Cetisem de vreo trei ori acest capodeoperă al marelui Shakespeare, și nu-mi credeam ochilor, că mi se oferă ocazia de a o vedea pe scena Teatrului Național. Înviorată de plăcere și imboldul curiozității, o iau drept la bilete. Aveam biletele în buzunar, știam că încă în seara aceea, în seara de Crăciun, am să vărs câteva picături de lacrimi, pentru sufletul chinuit al bietului Hamlet, și totuși mi se părea că e numai vis.

Dar când Hamlet și-a desfășurat mantia-i de durere, când și-a pus chinuitoarea întrebare: „a fi, ori a nu fi“, mi-am dat seamă despre durerea grozavă a unui cinic scăpărător, care sub masca nebuniei își ascunde genialitatea.

Rolul lui Hamlet l-a interpretat dl Demetriade, care ne-a redat atât de fidel pe nefericitul prinț danez. A știut cu multă artă să scoată în relief accentele de durere și revolta lui Hamlet, iar părților lirice, visătoare le-a dat forma melancoliei.

Erau oarele unu din noapte, când ne-am reîntors acasă. Ferestrele caselor erau bogat luminate.

Era seara de Crăciun...

De după perdele ici-colo se arătau luminițele de pe pom, dar eu îmi închideam ochii, ca să nu pierd din vedere pe Hamlet cel scârbit de amarul și mizeriile omenirii.

Leontina Ciura.

*

Tragicul lui Francisc Robert Scott...

Când am cetit cele dintâi vești despre sfârșitul tragic al lui Scott, am uitat toată războirea popoarelor balcanice și toate întâmplările celorlalte remarcate de ziare. Minte mea a năceput să construiască figura nenorocitului erou, care a pornit să învingă natura invingibilă și să-i zmulgă cele din urmă taine, ce mai erau ascunse dinaintea omului. Cu sufletul plin de avânt, cu inima plină de încredere și cu conștiință, că trebuie să biruiască, Francisc Robert Scott a pornit pe acelaș drum, ca atâția înainte lui și a suferit acelaș sfârșit îngrozitor, ca cei mai mulți descoperitori ai pământurilor necunoscute...

În clipa aceasta, pe lângă tot tragicul din viața acestui om, nu mă gândesc la întinderile de zăpadă fără de margini, peste cari Scott a trebuit să străbată, nu mă gândesc la moartea lui atât de înfiorătoare, și nici la căpitanul Oates, care s-a sculat de lângă tovarăși, când n-a mai avut ce să mănecă, și a plecat în noapte, să nu se mai rentoarcă niciodată, despărțindu-se de cei rămași, cu cuvintele atât de simple: „mă duc și grabnic nu mă voi rentoarce...“

Mă gândesc la rândurile din urmă din scrisoarea lui Scott, la rândurile acestea pe cari el le-a scris gândindu-se la ai săi: „Așteptăm, dacă am riscat viața pentru întreprinderea aceasta națională, ca și neamul să se îngrijască de cei rămași după noi“. La rândurile acestea mă gândesc și simt cum în sufletul meu venerația pentru omul acesta crește și mai mult, închipuindu-mi-l nu numai ca pe un viteaz, ce pornește să lupte împotriva aceluiaș dușman, care a învins și pe Napoleon — frigul — ci și ca pe un blând și iubitor pater familias și soț credincios. Trăsătura aceasta a caracterului lui Scott mie 'mi pare cea mai firească, cea mai delicată și cea mai prețioasă. Și e cu atât mai uriaș ca explorator, cu cât iasă mai mult în relief trăsătura aceasta a caracterului său. Scott când a pornit pe drumul de unde nu era să se mai rentoarcă, n-a pornit ca un om fără de ființele acelea, cari te leagă atât de mult de viața aceasta; nu a pornit ca omul fără căpătâiu, dornic de știință numai și de glorie. Nu, el a fost în curat cu aceea, că poate să se prăpădească și atunci ai săi vor rămâne în viața aceasta fără de nici un sprijin — și totuși a plecat. A plecat, căci alătura de simțirea aceasta gingașă cu înzecită putere se zbate în sufletul lui dorința după necunoscut și de aceasta alătura iubirea de patrie a omului, care vrea ca neamul lui să fie cel dintâi pe fața pământului. De aceea tragicul lui Francisc Robert Scott e întreit în aceeaș vreme: e tragicul soțului devotat, a patriotului și a omului de știință.

Din contopirea acestor trei, a urmat totodată slăbiciunea lui Scott, ca erou: regretul după viață. „Dacă am fi trăit, legende aș fi povestit despre vitejia și suferințele noastre“ încheie el scrisoarea și în rândurile acestea e dovada regretului după viață și a conflictului dramatic. Unui om în clipa supremă, când știe cu siguranță că moare, îi e permis să regrete viața, unui erou însă nu! Cu atât mai puțin îi era permis lui Scott, care a trebuit să fie dela 'nceput împăcat cu gândul, că din drumul pe care a pornit nu mai e rentoarcere. El în clipa din urmă s-a arătat slab, s-a arătat atât de slab față de tovarășul său Oates de pildă, care a pornit în miez de noapte peste câmpiile de ghiață, ca să se prăpădească mai bine în luptă cu natura, decât de foame, închis într'o colibă de zăpadă...

Tragicul lui Scott nu e frumos, ci e înduioșător și dureros. El era un suflet în care se zbateau deopotrivă trei sentimente, fără ca unul din acestea să câștige preponderanță și să se afirme mai mult decât celelalte. Francisc Robert Scott în clipa din urmă s-a arătat cap de familie mare, patriot mare și om dornic după știință mare. Cu adevărat însă n-a fost nici unul din acestea mare, și de aceea fapta lui în sufletul aceluia, care îl va judeca după scrisorile sale, nu va trezi niciodată imbolduri de a-l imita, sentimente de sublimitate, ci numai păreri de rău și jale...

Francisc Robert Scott a avut sfârșit — nu tragic — ci jalnic și dureros.

Radu Mărgan.

O O O

Scrisori dela Redacție

MANUSCRISELE NU SE ÎNAPOIAZA

V. R. Din cele trimise acum, nu găsim nici una potrivită a se publica. Părea noastră e, că odată și odată veți putea scrie versuri bune, dar acum nu sunteți încă singuri în clar cu ceea ce puteți. Aveți destulă ușurință în manuarea frazelor, dar vă lipsește ideea. Asta însă o câștigați cu vremea.

O O O

Cărți primite la Redacție:

N. Bănescu și V. Mihăilescu: *Ion Maiorescu*, studiu. Prețul 5 cor.

Dr. Petru Pipoș: *Jean Jacques Rousseau*, studiu. Prețul 1 cor.

„LIBRĂRIA NAȚIONALĂ“
S. Bornemisa, a edat un
splendid tablou național, tipă-
rit în colori, în mărime 47/59
cmetri, reprezentând mărreața

clipă istorică:

**Infrarea
lui Mihaï Viteazu
în Alba-Iulia, la 1599.**

E o foarte frumoasă po-
doabă pentru oricare casă ro-
mânească și e cel mai bun
cadou, ce se poate face la ori-
ce prilejuri. Prețul unui esem-
plar e cor. 2.50, franco. La o
comandă de 10 esemplare, se
trimite franco, pentru numai
21 coroane. — Cereți-l dela

„LIBRĂRIA NAȚIONALĂ“
S. BORNEMISA
ORĂȘTIE — SZÁSZVÁROS

**Colecțiile
„Cosinzenii“**

de pe anul I. și II. se
pot comandă dela admi-
nistrația revistei pentru
:: suma de cor. 15.— ::

Abonații noștri noi, cari doresc
să aibă revista noastră dela în-
ceput, le capătă amândouă colec-
țiile pentru suma de 13 coroane.

**Horea,
Cloșca,
Crișan.**

cei trei capi ai revoluției țărănești
din 1784, i-a tipărit într'un splen-
did tablou colorat, după portre-
tele originale dintr'un muzeu, „Li-
brăria Națională“ S. Bornemisa,
și i-a pus în vânzare pentru suma
de cor. 2.50 franco; și cor. 2.75
franco recomandat.

Cei ce doresc să aibă o
icoană națională

în casă, care să le vorbească de
una dintre cele mai dureroase pa-
gini ale neamului nostru, să co-
mande acest tablou, care e unic în
felul lui și e vrednic să stea pe
păretele oricărei case românești.

La o comandă de 10 ecsem-
plare se trimite franco recomandat
pentru numai 21 coroane, în loc
de cor. 27.50. A se comandă la

„LIBRĂRIA NAȚIONALĂ“
S. BORNEMISA
în ORĂȘTIE — SZÁSZVÁROS

„Librăria Națională“ S. Bornemisa

Orăștie—Szászváros

Cele mai noi
cărți literare!

Ion Agârbicean: Schițe și povestiri	cor. 2.—
Liviu Rebreanu: Frământări	” 1.50
N. Zaharia: Tipuri sociale	” 1.50
” Cugetători și literați streini	” 2.—
” Viața lui Traian Demetrescu	” 1.—
” Tolstoi	” 0.30
” Cuceritorul de inimi	” 0.20
” Psihologia prostului	” 0.20
” Frica de moarte	” 0.20
I. U. Soricu: Florile dalbe, poezii	” 2.—
Natalia Negru: Mărturisiri, nuvele	” 2.—
Dostoiewsky: Amintiri din casa morților, roman	” 1.50
Novicow: Emanciparea femeii	” 2.—
M. Cruceanu: Spre cetatea zorilor, poezii	” 1.50

Cele mai noi
cărți literare!

Pentru porto să se trimită deosebit 20 bani de-o carte. Comandele se execută cu cea mai mare promptitudine. Librăria e provăzută cu un bogat depozit de cărți literare, și la dorință procură și cărți cari îi lipsesc. Mai are mare depozit și de hârtie de cancelarie și pentru scrisori, cerneală și revizite școlare. Cereți catalogul gratis și franco.